

Додаток 13

Профіль: мовознавство

Секція: українська мова

Тези науково – дослідницької роботи

ЕТИМОЛОГІЯ ПОБУТОВОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНЦІВ

Автор: Шевцова Ксенія Валеріївна,

член Енергодарської малої академії наук учнівської молоді,
учениця 10 класу Енергодарської загальноосвітньої школи №7

Науковий керівник: Гандзюк Жанна Миколаївна, керівник гуртка
Енергодарської малої академії наук учнівської молоді, вчитель української
мови та літератури Енергодарської загальноосвітньої школи №4

Актуальність теми полягає в тому, що вона розкриває шляхи походження побутової лексики українців, зокрема продуктів харчування та страв, які будуть цікаві сучасникам, адже можуть багато розказати про культуру та побут українського народу.

Предмет дослідження: шляхи походження та способи утворення назв страв та звичних для українців продуктів харчування, їх використання у народних прислів'ях, приказках, загадках та фразеологізмах.

Мета дослідження визначити шляхи походження побутової лексики українців, успадкованої та запозиченої з інших мов; простежити вживання їх у народних прислів'ях, приказках, фразеологізмах, народних кулінарних рецептах; дослідити причини та умови запозичень побутової лексики

українців з інших мов, укласти етимологічний словничок побутової лексики для молодших школярів.

Для досягнення цієї мети поставлені такі **дослідницькі завдання**: дослідити походження побутової лексики українців (страви, продукти харчування) у різні часові періоди; користуючись науковими джерелами, визначити успадковану та запозичену побутову лексику українців; простежити вживання слів, що називають продукти харчування та страви, у народних прислів'ях, приказках, загадках, фразеологізмах та рецептах української національної кухні; укласти етимологічний словничок побутової лексики для молодших школярів.

Під час дослідження були використані наступні **методи**: пошуковий, порівняльний, аналітичний, семантико-стилістичний аналіз.

Теоретичне та практичне значення наукового дослідження: полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані на уроках української мови (вивчення лексикології, фразеології, іменника як частини мови, цікаві пізнавальні хвилинки), на енциклопедичних годинах у початковій школі, на уроках української літератури, народознавства, в позакласній та гуртковій роботі.

Висновки: під час дослідження було встановлено, що побутова лексика української мови за походженням неоднорідна. Значну більшість становлять успадковані слова, тобто такі, що ведуть свій початок з індоєвропейської мовної єдності; слова, що виникли в спільнослов'янський період; слова, спільні для східнослов'янських мов; відтак лексика, що з'явилася на українському ґрунті за час самостійного існування української мови. Решта лексичного складу – слова, запозичені з інших мов (старослов'янської,

грецької, латинської, німецької, французької, тюркської та скандинавських мов).

Побутова лексика широко й активно використовується у народних прислів'ях, приказках, загадках тощо. Окремі слова побутової лексики, що позначають продукти харчування та страви, мають цікаву «біографію». Під час написання роботи було встановлено багато цікавих фактів, що ілюструють багату культуру, побут і традиції українського народу.

Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та додатків.